

Any VII

EMPORIÓ

N.º 154

PERIÒDIC QUINZENAL

Preu
de subscripció:
4'50 ptes. l'any
Un número:
20 cts.

Torroella de Montgrí, 11 Setembre 1921

Redacció i
Administració:
Ateneu
Montgrí

11 SETEMBRE DE 1714

ELS MARTRES

Vull repetir les lloances que en altres ocasions he fet dels martres de 1714. Vull repetir que no sols lluitaren per la llibertat de Catalunya, sino que a l'ensemps lluitaren per l'avenç i progrés dels pobles, car ningú podria provar que'ls exèrcits de Lluís XIV i de Felip V portessin la civilització a les llurs motxilles.

Els martres de 1714 foren homes que compliren perfectament el llur deure i que's portaren com corresponia a la llur qualitat de Catalans i al temps en que visqueren. I com símbol de tots, En Rafel de Casanova caient ferit vessant sang i abraçat a la bandera de Barcelona es un héroe i un martre tan excels i tan admirable com puguin ésser-ho els més grans héroes i els més grans martres que hi ha hagut a la humanitat per la defensa de grans ideals.

Cal, doncs, que'ls admirem i que'ls vengem als martres de 1714 perquè foren Catalans que compliren com a bons i serviren a Catalunya amb el més gran acert.

Mes els temps passen i la civilització avença i si un se fixa bé i estudia els grans fets humans que's realitzen a la humanitat i fa un estudi històric de comparació entre temps passats i temps d'ara i entre la concepció espiritual de centúries endarrera i la

concepció espiritual que s'ha iniciada a la humanitat i la porta a nous viranys, s'adona que els martres cada dia més son històrics, car les noves ideologies que governen l'home el condueixen a treballar seguidament per la seva fortitut i a avançar ardit a la lluita per a ésser-ne triomfant i no martre. Que martre a la fi no vol dir més que vençut. Vençut admirable, vençut digne de les santificacions perquè prefereix la mort a la existencia indigna de la vida mancada de les naturals llibertats, de la vida mancada de les ideologies que li arboren l'esperit. Però vençut a la fi.

Fins als temps d'ara no comença a caminar-se resoludament per les vies que condueixen al triomf. Els avenços democràtics han romput tantes cadenes que devant de l'home deslliurador casi ja no resta més que la força, en tant que als temps vells s'hi oposava, además de la força, el fanatisme social inseparable de la consciència humana, tota foscors i mancada de veritat. Per xó hi havia martres i per xó eren necessaris, car la sang dels martres ha anat aclarint les consciències i ha sigut la que ha deslliurat a l'humanitat de l'opressió que hi exercien les consciències humanes irreductibles.

Per xó als temps d'ara els hem de venerar als martres, però no hem de pensar en ser-ne, car els que tal pensen es que per endavant se declaren vençuts i als temps nostres no més havem de saber ésser triomfadors, hem d'ésser homes que les duguin en-

laire les banderes i que les fassin onejar triomfantes, no homes que prefereixin caure restant a les lliberacions l'esforç d'una vida humana.

El martiri pod venir, si voleu; pero no se l'ha de cercar mai, car se serveix molt millor a l'ideal amarant se'n i treballant per ell toçudament i fermament i no fent jamai abdicació, que no pas llençant-se a les accions exaltades i frenètiques que cap profit reporten i que son mostra de feblesa humana.

Els martres 1714 i tots els martres de la humanitat ens han aplanat la nostra via, car llur sang ha permès que al nostre temps els homes puguin deslliurar-se del martiri i puguin treballar fermissims per al triomf de les llurs ideologies. Venerem-los als martres, pero no més venerem-los! Fem-nos forts, fem-nos bons i no perdem mai la serenitat, que així serem lleals i triomfarem. Venerem an En Rafel de Casanova ferit i vençut, mes volguem posseir l'acció incontestable, necessaria per a recollir la bandera que'l cobrí caigut i fer-la volejar triomfadora de cara al camí del Sol.

D. MARTÍ I JULIÀ

DE LA FESTA MAJOR

SARDANES

Mantes vegades hem afirmat que la nota més plaent i característica de les nostres festes-majors, son les sardanes a la plaça. Sense elles, les festes capdals dels pobles empordanesos foren manifestacions tèrbolles i desfigurades.

Hom va reconeguent la valor intrínseca de la dança popular de la nostra terra; per això fa bo d'observar com la sardana per-

sisteix potent i vigorosa entre nosaltres, i com triomfa i s'imposa arreu on aleteja l'esperit catalanesc.

Tenint en compte doncs, la verdadera importància i la significació que té la sardana, per tothom considerada com un signe d'integritat nacional i al objecte de donar a conèixer des de les planes d'**Emporiò** una opinió autoritzada, que'ns permeti orientar-nos en apreciar la labor realitzada per la cobla «Els Montgrins» i «La Principal» de Cassà de la Selva durant aquests últims dies de la festa-major, hem interviuat al artista torroellenc En Josep M.ª Mascort, autor de varies sardanes.

L'amic ens reb afablement i se'ns mostra joiós de poder exterioritzar el criteri llur en materia sardanística. Trobant lo tan ben preparat no titubejem en endressar-li la següent pregunta:

—¿Os han plagut les sardanes que s'han executat enguany? ¿Quin concepte os mereix la sardana en els temps actuals?

—En primer lloc —respon l'amic sumament expressiu— deixeu que os avanci quatre mots recullint l'evolució ascendent que ha experimentat la sardana. No està en el meu ànim voler entrar en detalls remontant-me en els seus primitius temps en els quals la sardana avui tan popular, tan nostra, era una dança de guerra. No vull tampoc endinsar-me en els anys pretèrits en els quals la sardana allavors senzillíssima i anomenada *curta*, precedia o mellor dit, venia preparada per una altra dança molt celebrada i no menys típica que aquella, coneguda amb el nom de *contrapàs*.

Mols escriptors n'han parlat abastament i no cal que nosaltres insistim sobre el mateix tema; com tampoc desconeix ningú que el malaguanyat Pep Ventura fou el restaurador de la sardana convertint-la de *curta*

a llarga amb l'introducció de nous instruments.

Des de allavores la sardana s'ha anat entenent ufanosa, trobant experts conreadors, musicògrafs cultíssims que l'han transportada a les altes regions on s'hi respira el verdader art musical.

La nostra vila ha ocupat un lloc preeminent, senyaladíssim dins la seva tragèdria. El nom lluminós d'En Pere Rigau (Barretó) al costat del d'En Serra de Perelada representen una etapa, una modalitat, puix amb els seus cants delicats i inspiradíssims descobriren oritzons més amples i més serens per la nostra dansa. ¿Qui no recorda els èxits resonants i espontanis de «La Crisantema», «L'arc de Sant Martí», «La bola de neu», «La pubilla empordanesa», «Records de ma terra» i altres?

Més tart neixien un estol de compositors novells i alguns mestres eminents desenvoluparen els seus sentiments i el seu domini de la tècnica musical, escrivint sardanes que algunes d'elles poden ésser considerades com a veraders poemes, més tenint en compte els límits reduïts a que deu subgectar-se l'artista en compondre una sardana.

Tot seguit, una figura va destacar-se en el conreu de la música popular: El mestre dels mestres n'Enric Morera, que ha sigut el que més sabiament ha sapigut interpretar els sentiments del nostre poble. El seu gloriós «Empordà» més que sardana és un himne, per el qual, en oir-lo, ens toca acotar el cap i descobrir-nos, tots els bons empordanesos.

Dels mestres coneguts, els que al nostre entendre produeixen amb una idea més enlairada son: En Balcells, En Casals, En Manen, En Pujol, En Lamote i En Sancho Marraco.

I venen després un exercit de deixebles

d'aquests, que son la més gran i positiva esperança per l'Empordà i per Catalunya.

Hi ha una altra figura musical per la qual sentim nosaltres una admiració devota; una figura fins avui incompresa; una personalitat viva, plasmadora, contundent; un geni de la raça: En Juli Garreta.

Deixem al temps, el millor justicier, que passi, que no pot tardar el jorn que les multituds li faran acatament.

I arribem als temps actuals; i som a la festa-major de la nostra vila; i les sardanes que executa la nostra cobla amb un domini absolut, fruit del seu bon nom i de la seva història, son aplaudides i elogiades. Com també n'es ben rebuda la tasca dels professors de Cassà.

Ambdues rivalitzaren en la selecció del programa: Balcells, Manen, Casals, Botey, Català, Serra, Soler. Bou...

Els Montgrins estrenaren «Pluja de flors» d'En Vilardell. Jove compositor, molt ben orientat, que cada any ens fa ofrena d'una nova sardana que deixa estrenar per la festa-major i que es un present delicadíssim que la vila sab acullir i que'ls amics de la música estimen en tot el que val.

No debem finalitzar aquesta ràpida i improvisada relació sense recollir els èxits esclatants que'l poble tributà al popularíssim compositor i paisà nostre En Vicens Bou, La «Continuitat» i «Girona aimada» foren celebrades pels balladors que les dançaren amb entusiasme frenètic.

Es aixís com la sardana, la dansa popular de la nostra terra va fent via endavant, seguint una ruta ascendent i gloriosa.

—Ens despedirem de l'amic agraidíssim, retenint, en la ment, més que les paraules, aquella expressió, aquell calor amorosívol que neix del cor quan se sent i s'aima de veritat ço que expressen els llavis.

JOSEP CASTELLS

✠ ECOS ✠

PODRIEM escriure un llarg article parlant de la fi de les cartes de jugar. Quant no serveixen per aixó, se'n fan bastons, cortines, coets, etc. Però abans de arribar a n'aquest fi, passen per un període, semi-final, ben simpàtic, per cert; el de fer divertir, en els dies de festa a les colles de briscaires.

Quan a n'el cafè, les cartes han sigut prou explotades, per a fer el canari, el burro o el cau, passen a les mans d'aqueixes dones, i quan ja han tastat la xaliba de tota la colla, que'ls hi han trasmés amb els dits humits, i fan aquella fortor, característica de les cartes velles, llavors solen anar a morir a mans de les criatures per a jugar-hi o traspassals-hi una malaltia, que tot pot ésser.

Les colles de jugadores de brisca van perdent-se, no'n veiem tantes com abans; jo crec que les velles també ens han agafat afició al cine. Una de les penyes més fortes que queden, es la de carrer de mar. Perdura en aquell carrer l'unió que un dia li donà anomenada. Quan una dona feia bugada, en feien totes, quan anaven per vall, a la vila ja's cridaven, i fins alguna vegada, en dies de mal temps, havien salvat el ball de societat, quan a punt de sospendre'l, un jove havia dit: ja farem ball, venen les del carrer de mar.

I tornem a les briscaires. Veureu, cada festa, l'avia Bou, la Tresa Font, la Maria de'n Coll, la Maria Galí, la dona del petit Xin, la Modesta Viola, la Felipa, la Quela i alguna altra. Sis o vuit dones, al istiu al carrer i al hiverns arrecerades en una entrada, amb la tabaina a la falda, fan l'ignoscenta brisca, amb aquell interès, sen-

se mai renyir per xó, com si's juguessin una fortuna.

I sempre hi ha reserves. Sempre ni ha alguna que espera que un altre se'n vagi per a posar-s'hi. ¿Voleu res més bonic?

Aquestes rodones ens recorden les senzilles costums de nostres avis que amb pocs diners, celebraven la festa allunyats del vici.

Considerant-ho d'interès general, ja que's tracta d'un dels problemes mes interessants a resoldre, reproduim la següent carta:

COMISSIÓ DE REPOBLACIÓ FORESTAL

Sr. Director de Emporión.

Molt senyor meu: La Comissió de Repoblació Forestal de la Mancomunitat, constituïda, principalment, per estudiar i proposar els mitjants mes pràctics i eficaços per a la conservació i foment de la riquesa forestal, creu de la major importància provocar una intensa campanya forestal en la premsa de tots els matíços diària i periòdica, i a tal objecte, li escau l'honor de demanar-vos vostra col·laboració, per mitjà del periòdic que amb tant d'encert dirigeu.

Seria pueril pretendre convence-us de la importància dels beneficis que els boscos presten a la humanitat i la necessitat de fomentar el seu desenvolupament. Segurament haureu sentit diferents vegades la veu autoritzada d'eminents economistes que ens adverteixen, un i altre dia, que els boscos són, com molts no creuen, d'una producció limitada... que malgrat la substitució de la fusta i combustibles per mitjà del ferro, ciment armat, carbó de pedra etc. el seu consum no es restringeix, sinó que augmenta de dia en dia degut a noves aplicacions de la fusta o dels seus components .. que de no deturar-se les disbauxes actuals

mitjançant un aprofitament discret de les migrades reserves que queden i sobretot procedint a la reconstitució de masses destroçades i creació de noves masses forestals; no està molt lluny la data en què, una veritable penúria de productes forestals es deixi sentir arreu del mont, creant seriosos conflictes en les nacions poc previsoros.

Tots hem vist, amb ver esglai, ço que ha passat aquets últims temps: una petita crisi... uns mesos de escassetat de fustes i combustibles han bastat per produir una greu ferida al patrimoni forestal de Catalunya, i horroritza pensar l'estat dels boscos, si aquelles circumstàncies haguessin durat dos o tres anys mes. Semblava que la lliçó hauria d'ésser aprofitada i que, lògicaments se operaria una reacció favorable a la Causa forestal; ara com ara, hem de fer constar amb pena, que no se observa cap moviment favorable a la repoblació. Mes aviat la febra d'enriquir-se en breu termini que enguany s'ha apoderat de la humanitat, allunya la resolució d'aquest important problema. Cal cridar els esperits a reflexió i que observin el perill de que es malogrin les seves activitats i sacrificis encaminats a la obtenció ràpida de riqueses a base de transformació de primeres materies, i com avui, el capital millor empleat és el que es dedica a fer produir la terra, la qual, generosa retorna considerablement augmentat tot el que se li dedica.

El coneixement de la *Selvicultura* que posseeix cada propietari i adquirida amb la pràctica de molts anys, facilitaria el cultiu dels boscos en casos iguals o molt semblants.

Es ben noíoria la manca de publicacions que tractin de boscos i mes avui que tant i tant s'escriu de tot i que per assumptes trivials i superflus s'imprimeixen llibres i follets i s'omplen columnes i plànens sencres de periòdics. La raó potser radica en el caràcter senzill i susceptible, en la manera d'ésser dels elements que posseeixen matèria abundant per escriure i il·lustrar al públic en tant important assumpte; en el desconeixement del llenguatge forestal; en la

difficultat de conquerir aplaudiments per tractar una matèria que no emociona al públic, mes donat a la lectura de curiositats i noves sensacionals. No seria aventurat assegurar que la poca al·lució a escriure sobre assumptes forestals es deu principalment a la manca de familiaritat de la qüestió i migrat estimul.

Per aixó la Comissió convençuda de que seria profitós que el públic s'acostumes a tractar qüestions forestals ha decidit estimular la propaganda forestal en la premsa, subvencionant els escrits que es publiquin en la quantia que cregui meritòria, donant preferència a la originalitat i caràcter pràctic i d'ensenyament de l'article: en segon lloc s'apreciaran els que, en general, posin de relleu la utilitat dels boscos (indústries forestals, estudis econòmics...) En menys preferència es tindran els que es concreixin a examinar el paper higiènic i estètic de les masses forestals. Del mateix privilegi gaudiran els arbres de ribera, pero no els fruiters i jardineria.

Els articles poden ésser firmats amb pseudònim. La Comissió els examinarà en la seva reunió mensual i seguidament comunicarà als directors dels periòdics respectius, les subvencions concedides, lliurant-li l'import de les mateixes els quals li donaran la publicació convenient per a coneixament dels interessats.

La Comissió confia, senyor Director, per l'interés que sempre heu demostrat per tot el que estimeu d'utilitat general, que no negareu vostre valiosíssim apoi a una qüestió que tan beneficosa pot ésser a l'engrandiment de Catalunya. Honorant així una vegada mes, el càrrec que amb tant de zel i competència veniu exercint.

De vos attent s. s. q. e. v. m.

Per la Comissió,

EL PRESIDENT,

PERE MIAS.

Els articles de que hom fa esment en la adjunta carta-circular poden adreçar-se a la Comissió de Repoblació forestal de la Mancomunitat de Catalunya - Palau de la Generalitat.

NOTICIES

Concurs d'avicultura.—El Sindicat Agrícola de Torroella de Montgrí, seguint el costum establert l'any passat, celebrarà el dia 25 de l'actual setembre, al seu Casal social, el segon Concurs de lots de reproducció de gallines, oques, anecs i conills, precisant que cada lot sigui compost almenys d'un mascle i una femella en estat de poder reproduir.

Es concediran premis en metàl·lic, acompanyats de diplomes i premis en medalles ofertes per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

Per a estímul dels agricultors, els criadors professionals no tindran dret als premis en metàl·lic però sí a la classificació.

Cada concursant podrà presentar un o més lots de cada espècie.

Els lots s'han de presentar dintre de les gàbies, i han d'ésser al lloc del concurs a les deu del matí.

Constituiran el jurat: l'alcalde, el jutge municipal, el senyor rector, el president de l'Ateneu Montgrí i el veterinari municipal, aquest últim com assessor tècnic.

El veredictes es farà públic a les dotze del matí i el repartiment de premis tindrà lloc a les quatre de la tarda.

—El mateix Sindicat prepara un concurs de bestiar perquè que tindrà lloc el vinent mes de desembre.

El Banc de Palafrugell. — Per la festa major se celebrà la inauguració del nou local del Banc de Palafrugell.

Aquest ofereix un bellíssim aspecte; sa decoració rica i severa, escaient i agradable, porta a Torroella un aspecte de ciutat que orna la vila.

Nosaltres pregariem al Director que volgués mantenir l'enllumenat durant la vesprada per tal de treure tot el partit de la valor que això representa.

A files.—Entre els joves que han sigut mobilitzats hem despedit dos amics dilectes i col·laboradors nostres entusiastes, En Pere Vert i l'Alvar Geli, els quals acaben de partir de Girona en el Regiment d'Assia.

Al fogar de l'Ateneu serverem en la seva absència un bell record que no 'ls deixarà mai en el seu exit que desitgem sia ben breu.

De la festa major. — Podem assenyalar la festa d'aquest any com una de les més poc lluides que's registren. No hi hagué res d'extraordinari i, en vist altres anys, fou poc concorreguda de forasters, degut sens dubte, a la crisi industrial de les veïnes viles i a la guerra del Marroc que tantes llars entristeix.

Benvinguts.—Hem rebut les agradoses visites dels bons amics i lluitadors incansables de la cultura, En Lluís Casas, En Joan Colomer, En Narcís Durán, En R. Gumà Batlle i En Josep Ramió.

També ha estat entre nosaltres nostre volgut subscriptor En Joan Massanet.

Emporiò saluda efusivament als distingits companys.

Gos rabiosos.—Un gos rabios sembrà la alarma entre els vianants de la carretera de Palafrugell.

Uns obrers del molí de Torroella el maten.

També fou necessari sacrificar alguns gossos mossegats.

La festa dels pagesos. — Enguany la festa de Santa Maria ha sigut deslliada,

RELOTGERIA ANIGETO QUER

Extens assortit de rellotges de varies classes, arrecades, anells,
: : braçalets i cadenes : :

REPARACIONS de COMPLICACIO

: : : a PREUS MODICS : : :

per mor de la pluja que no parà en tot el dia i nit. Amenitzà la festa l'orquestra de Verges. A la nit tingueren de celebrar el ball amb llums d'acetilè i petroli, car una grossa averia a la línia de l'«Energia elèctrica» ens deixà sense llum.

A última hora també s'apagaren els llums de l'«Electra Gualtense» quedant la vila completament a les fosques. Es veu que no es de llei fer festes.

Naixament.— L'esposa de nostre distingit consoci D. Josep Capellà, ha donat a llum un robust nen.

Felicitem a les distingides famílies Capellà i Massanet en la joia de les quals participen.

Estiuejants. Entre els estiuejants que han honorat la nostra vila ens cal esmentar les distingides famílies de Robert i de Carles. Amb ells han estat llarga temporada el fill major D. Joaquim de Robert i sa distingida esposa.

Benvinguts.

Hostes.— Amb sa distingida germana D.ª Remei Massanet de Sabata ha estat aquí el professor de Belles Arts D. Emili Massanet, enamorat fervent de Torroella.

També ha estat aquí D.ª Maria Carrerras amb son xamós fill.

Hem saludat també al culte advocat senyor Arderiu ex-diputat per Manresa, el qual vingué amb sa distingida esposa.

Nostra saluració coral.

El temps.— Continuen els temps humitosos després del diluvi de mala recordansa. Persisteixen les boires. Després del temporal, del qual parlarem en el número anterior, els danys causats als camps s'han presentat amb tota sa cruïssa altament considerables.

Salutació.— Hem tingut el goig de saludar al dilecte amic Dr. Joaquim Carreras Artau, cultíssim catedràtic, el qual ha passat uns dies entre nosaltres.

Mes visitants.— Hem tingut el goig de saludar al cultíssim naviller D. Just Marlés vingut amb sa distingida esposa i xamoses filletes. També saludarem al sabi director de l'Escola de Funcionaris D. Isidre Lloret. Benvinguts.

Comiat.— Ja han pres comiat de nosaltres donant fi a sa temporada d'estiueig, les distingides famílies Pericot i Negre.

¡Bon hivern!

Víctimes d'un descuit.— Un conegut terrassà de Torroella, En Amadeu Guíllamet, tingué un descuit ben lamentable. Tirà una gran quantitat de sofre als bassis d'una nombrosa porcada, de la qual ne moriren vuit tocinos, quedant els altres en greu estat.

La festa de la Mercé.— Se'ns assegura que s'estan fent gestions per a celebrar solemniament la festa de la Mercé.

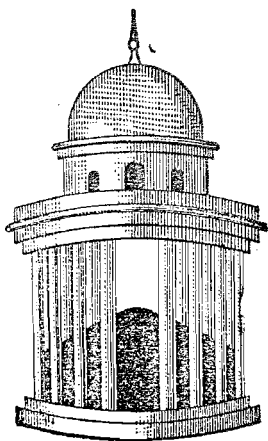

CHOCOLATES

PIERRE FRUQUERAS

PARIS

PÍDASE EN TODAS PARTES

MAQUINES PARLANTS

i "DISCS" moderns en couplets per
les millors artistes i les més renome-
nades sardanes per les famoses cobles

ELS MONTGRINS I LA PRINCIPAL
de la Bisbal

Estant obtinguent un éxit grandíssim
els ballables interpretats per l'orque-
strina VERDURA sota la protecció de
aquesta
reputada
marca :

Odeon